

2012
JAARVERSLAG

**“It is difficult, but if you are
convinced, you can do it!”**

Ethiopisch onderzoeker Alemtsehay Tsegay

IN DIT JAARVERSLAG:

'Wij willen gehoord worden!'

*Boliviaanse en Vlaamse onderzoekers
geven een stem aan straatkinderen
en hun moeders*

6

*De impact van meer dan
10 jaar universitaire samenwerking
tussen Vlaanderen en Ethiopië*

18

'De verandering is van binnenuit gekomen.'

2 ALEMTSEHAY TSEGAY
Ethiopische onderzoekster leidt
project over gewasproductiviteit

10 MARTIN VALCKE
Ecuadoriaanse en Vlaamse
universiteiten verenigen zich
rond biodiversiteit

14 BRAM GOVAERTS
Miljardairs kloppen aan bij
Vlaamse landbouwingenieur

22 RUDY GEVAERT
ICT in het Zuiden: wat als
Google geen antwoord biedt?

24 UNIVERSITIC
Minister Labille overhandigt
ICT-prijs in DR Congo

25 SEP VERBOOM
Ecodesign award voor
reisbeursstudent

26 BRUNO NEUVILLE
De mondelinge geschiedenis
van Batho township in het
Nationaal Museum van
Bloemfontein

28 PAUL JANSSEN
Internationale erkenning
voor pionier in univer-
sitaire ontwikkelings-
samenwerking

30 KOEN DE FEYTER
Opnieuw een
toekomst voor VLIR-UOS

34 KOEN DE FEYTER
VLIR-UOS-voorzitter in
turbulente tijden

36 BUDGET
VLIR-UOS 2012
en landen top 10

DIT IS GEEN HULP, MAAR GLOBAL INNOVATION!

Ontwikkelingssamenwerking ligt onder vuur. Steeds vaker wijzen politici op de averechtse effecten ervan. Ontwikkelingssamenwerking zou iedere prikkel voor ontwikkeling in het Zuiden wegnemen, en vooral ons geweten sussen. 'Een hulpinfuus' noemde onlangs iemand het.

Afschaffen die boel? Ho maar. Zo scherp stellen de meeste critici het nu ook niet. Ze kijken uit naar andere vormen van samenwerking. 'Of misschien moeten we maar eens wat meer in mensen hier investeren', horen we dan.

We leven in een wereld van urgente globale uitdagingen. Klimaatverandering, armoede en migratie kan je niet nationaal oplossen. We moeten investeren in gezamenlijke oplossingen. Dergelijke samenwerking heeft niets te maken met een hulpinfuus, maar met een internationale verzekering van onze toekomst.

We hebben samenwerking met Afrika, Azië en Latijns-Amerika broodnodig. Peter Piot, directeur van de London School of Hygiene and Tropical Medicine, erkent dit als geen ander:

Voor mij is het zeer eenvoudig: het is onmogelijk om in Vlaanderen of België alleen antwoorden te vinden op de grote globale uitdagingen. Innovatie gebeurt vandaag niet alleen meer in het rijke Westen, maar zowat overal. Dus is het in het belang van iedereen om dat te doen.

De universitaire samenwerking van VLIR-UOS investeert in mensen die kennis creëren, delen en toepassen. Samen gaan ze op zoek naar antwoorden op maatschappelijke uitdagingen. We investeren in sterke partners, om sterke oplossingen te vinden.

Is dat misschien die andere vorm van samenwerking waar onze politici naar op zoek zijn? Het goede nieuws is dat die al bestaat. Het slechte nieuws is dat we daar als samenleving stevig in snijden. Op de valreep hebben we de VLIR-UOS-projecten en beurzen die de federale overheid wilde schrappen kunnen redden. Wat de toekomst na 2013 brengt blijft onzeker.

De Amerikaanse culturele antropologe Margaret Mead wist het al langer: 'Never doubt that a small group of committed people can change the world. Indeed, it is the only thing that ever has.'

In het jaarverslag 2012 geven we het woord aan deze 'committed people'. Zij zijn het die de wereld veranderen. Ieder op zijn manier, vanuit Ethiopië, Ecuador, België of elders. Maar het allerbelangrijkste: ze versterken elkaar.

Dit is geen hulp, maar global innovation!

Koen De Feyter, voorzitter VLIR-UOS
Kristien Verbrugghen, directeur VLIR-UOS

'HET IS MOEILIK, MAAR ALS JE OVERTUIGD BENT LUKT HET WEL!'

Alemtsehay Tsegay is onderzoekster aan de Mekelle Universiteit in Ethiopië. Ze is de rijzende ster van het Institutionele Universitaire Samenwerkingsprogramma. Ze startte als jong teamlid en werd daarna lokale projectleider van het project 'More crop per drop'.

Een paar dagen na haar doctoraatsverdediging aan de KU Leuven kregen we de kans om haar te interviewen. Hoe maakt haar onderzoek een verschil? Hoe werd ze onderzoeker en wat zijn haar verwachtingen voor de toekomst van Ethiopië?

Ik ben opgegroeid in een afgelegen dorp. Mijn grootouders waren boeren. Tijdens de vakantie bleef ik bij hen en hielp ik mijn grootmoeder. Landbouw interesseerde mij van in het begin. Maar het was per toeval dat het Ethiopisch ministerie van Hoger Onderwijs me een plaats gaf om te studeren aan de landbouwuniversiteit.

Ik ben de oudste van een familie van acht kinderen. Al mijn broers en zussen hebben aan de universiteit gestudeerd. Als de oudste een goede studiehouding heeft volgen de jongeren in de meeste gevallen wel. Mijn ouders zijn helemaal niet naar school geweest. Ze zijn analfabeet.

“Mijn ouders zijn helemaal niet naar school geweest. Ze zijn analfabeet.”

Waar gaat uw onderzoek over?

Ik bestudeer de impact van water en bodemvruchtbaarheid op de gewassenteelt, voornamelijk in mijn regio Tigray. Het onderzoek combineert zowel veldexperimenten als modeleringen. Met veldexperimenten tonen we de mogelijke opbrengsttoename door bijkomende irrigatie en bemesting. Het model geeft ons scenario's over hoe we opbrengstverlies kunnen minimaliseren.

Er zijn jonge onderzoekers betrokken bij het onderzoek, zoals de Vlaamse masterbursalen van de KU Leuven. De samenwerking was een goede ervaring, niet alleen voor mij, maar ook voor hen. Ook de landbouwadviseurs van de overheid en de boeren waren betrokken bij het onderzoek.

Welk voordeel halen de landbouwadviseurs en de boeren uit de samenwerking?

In het onderzoek baseerden we ons op de basisproblemen van de boeren. De resultaten zijn gemakkelijk toepasbaar op hun velden met de middelen die ze voorhanden hebben. Om bijvoorbeeld het opbrengstverlies door waterschaarste te minimaliseren bleek bijkomende irrigatie van micro-dammen, rivieromleidingen of waterputten effectief te zijn.

Maar de mensen in de regio zijn het niet gewoon om de veldgewassen te irrigeren. Daarom is het niet eenvoudig om de boeren te overtuigen om deze technologie toe te passen. Vanuit het principe 'eerst zien, dan geloven' toonden we de resultaten aan de boeren en aan de landbouwadviseurs die met hen samenwerken. Ik denk dat zij veel kunnen leren van wat ze gezien hebben door te vergelijken met hun eigen manier van werken.

Heeft het onderzoek u veranderd?

Ja, ik heb het zelfvertrouwen ontwikkeld om onderzoek onafhankelijk uit te voeren, de resultaten te interpreteren en te publiceren in door vakgenoten beoordeelde internationale tijdschriften.

Wat was de meerwaarde van de samenwerking met Vlaamse onderzoekers?

Ik heb veel geleerd over hoe je een probleem op verschillende manieren kunt aanpakken, door het contact met mensen met verschillende achter-

gronden. Ze stimuleerden me om de onderzoeksresultaten te publiceren, uiteraard met hun commentaren. We werken allemaal samen, professoren en jonge onderzoekers, met hetzelfde doel. We willen namelijk de problemen met de gewasproductiviteit in droge gebieden aanpakken. Wat ik ook van hen heb geleerd is hun geduld om mensen te begeleiden en om intensief onderzoek te doen, startend vanaf de basis.

Naast onderzoekster bent u ook moeder. Hoe combineert u beide rollen?

Het is erg moeilijk, omdat de kinderen je missen, en jij mist hen. Maar als je jezelf kunt overtuigen, dan kan je ook je kinderen en je familie overtuigen. Je doet niet alleen onderzoek voor je eigen bevrediging, maar ook omdat het je plicht is als academicus in het hoger onderwijs. Dus je moet je kennis ontwikkelen om kwalitatief onderzoek

“Ethiopië is goed op weg om één van de economisch competitieve landen van de wereld te worden.”

te kunnen voeren en efficiënt les te geven. Het is dus moeilijk om zowel moeder als onderzoekster te zijn, maar als je zelf overtuigd bent lukt het.

Hoe ziet u de toekomst van Ethiopië?

Het beeld dat de wereld heeft van Ethiopië is er één van honger en ondervoeding. Maar vandaag verandert en ontwikkelt Ethiopië zich snel. Het land werkt hard om de Millenniumdoelstellingen van de VN te halen. In de laatste jaren is de economie volgens de overheid met 11% gegroeid. De mensen werken hard om tot de middenklasse van de toekomst te behoren. Als de ontwikkeling van Ethiopië zo blijft voortgaan zoals nu, is er een grote kans om qua voedsel zelfvoorzienend te zijn en om één van de economisch competitieve landen van de wereld te worden.

Doctoraatsonderzoek als onderdeel van de Institutionele Universitaire Samenwerking van VLIR-UOS met de Universiteit van Mekelle.

Alemtsehay Tsegay beëindigde haar doctoraat in 2012 over de verbetering van gewasenteelt door middel van veldbeheerstrategieën, gebruik makend van modellen van gewas- en waterproductiviteit, onder begeleiding van Dirk Raes (KU Leuven). Ze voerde een case study uit over de productie van tef, een belangrijke graansoort in Ethiopië.

Het onderzoek maakt deel uit van de Institutionele Universitaire Samenwerking met de Universiteit van Mekelle en de KU Leuven, Universiteit Antwerpen en Universiteit Gent.

KEPHIS

UD

Foto: Luc Janssens de Bisthoven

ONDERZOEKSPROJECT BRENGT BELEIDSMAKERS EN
NGO'S SAMEN OM SOCIALE UITSLUITING VAN KINDEREN
EN MIGRANTENFAMILIES IN BOLIVIA TEGEN TE GAAN.

EEN STEM GEVEN AAN BOLIVIAANSE STRAATKINDEREN EN HUN MOEDERS: 'WIJ WILLEN GEHOORD WORDEN!'

Projectpromotoren
Gerrit Loots (links) en
Erick Roth Unzueta
(Foto: Hans Van de Water)

De Universidad Católica Boliviana San Pablo en de Vrije Universiteit Brussel startten in 2010 een vijfjarig project op om lokale organisaties en beleidsmakers meer kennis en inzicht te bieden over de impact van socio-economische risicofactoren op kinderen, adolescenten en hun families in Boliviaanse stedelijke gemeenschappen.

Tijdens een bezoek aan België van de Boliviaanse onderzoekers die betrokken zijn bij het project, waren we getuige van het enthousiasme van het internationale team van professoren, doctoraatsstudenten en projectassistenten. Ze werden vergezeld door de Boliviaanse ambassadeur in België. 'Dit project is grensverleggend', verzekerde hij.

Coördinatoren Gerrit Loots van de Vrije Universiteit Brussel en vice-voorzitter Erick Roth Unzueta van de Universidad Católica Boliviana San Pablo delen hun projectverhalen met ons.

Hoe ontmoeten jullie elkaar?

Erick Roth: Een Belgische student die in La Paz aan het werk was bracht ons in contact met elkaar. Sindsdien is er een hechte vriendschap ontstaan. Dankzij de steun van VLIR-UOS hebben we in 2007 een internationaal congres georganiseerd, als onderdeel van het programma Zuidinitiatieven. Dit was het startpunt van het lopende TEAM-project.

Waarover gaat het project?

Gerrit Loots: We ontwikkelen onderzoeksstrategieën en methodologieën om het psychosociale welzijn van kinderen, adolescenten en families in erg arme gemeenschappen in Boliviaanse steden als La Paz, Cochabamba en Santa Cruz te ondersteunen.

In ons onderzoek proberen we kennis en inzichten aan te bieden aan niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en beleidsmakers. Op die manier willen we ze alerter maken en meer betrokken bij de problemen van de gemeenschappen, zoals ouderlijke migratie, extreme armoede en sociale uitsluiting.

In ons onderzoek starten we vanuit de praktijk. We doen participatief actie-onderzoek, waarbij alle stakeholders betrokken zijn.

Kunt u een voorbeeld geven van hoe u samenwerkt met de gemeenschappen?

Gerrit Loots: Eén van de doctoraatsstudenten, Mariana, is actief in Santa Cruz. Op slechts enkele jaren tijd hebben honderdduizenden immigranten uit andere delen van Bolivia zich in die stad gevestigd.

De voornamelijk eenoudergezinnen, van moeders met hun kinderen, proberen te overleven in moeilijke omstandigheden met nauwelijks water of elektriciteit. Er is veel onveiligheid, geweld en armoede.

BOLIVIAANSE AMBASSADEUR:

'Dit project is grensverleggend in Bolivia'

René Fernández, Boliviaans ambassadeur in België, is een grote fan van het project: 'Het heeft de civiele gemeenschap kunnen linken met de academische wereld, de academische wereld met de lokale overheid, de lokale overheid met NGO's en de NGO's met de civiele gemeenschap.'

Het project rijkt een nieuw model aan, niet alleen voor Bolivia, maar ook voor andere gebieden. Het is erin geslaagd om nieuwe onderzoeksbenaderingen toe te passen en synergie te creëren tussen alle actoren.'

'Nu staan we aan de zijlijn. We moeten samenwerken'

Doctoraatsstudente Isabel Berckmans (Vrije Universiteit Brussel) is betrokken bij het project:

'Ik werk met de moeders in de arme gemeenschappen. Toen we hen vroegen wat ze zouden willen bereiken met het project, antwoordden ze: 'wij willen gehoord worden!'

Het was de eerste keer dat de NGO's luisterden naar de moeders. Wij brengen deze vrouwen, de beleidsmakers en de NGO's samen en zoeken naar manieren om de moeders met de sociale overheidsdiensten te laten samenwerken. 'Nu staan we aan de zijlijn. We moeten samenwerken', zeggen ze.

Isabel Berckmans ontvangt een doctoraatsbeurs van VLIR-UOS (VLADOC).

Mariana is lid van een NGO. Ze werkt in een keuken waar vrouwen koken voor de buurt en voor de kinderen. Samen met de vrouwen leert Mariana over hoe ze proberen te overleven in die gemeenschappen. Ze gebruikt die kennis om uit te zoeken welke middelen hen zouden kunnen ondersteunen om een sociaal netwerk op te bouwen en om een gemeenschap te creëren die veiliger is en gemakkelijker om in te overleven.

Erick Roth: *Onze studenten werken in El Alto, nabij de hoofdstad La Paz. Het is een erg snel groeiende stad. De straatkinderen vormen één van de grootste uitdagingen. Ze hebben geen ouders, geen diensten, geen onderwijs, geen gezondheidszorg. Een andere moeilijke groep zijn de jongeren die drugs nemen en problemen hebben met de wet.*

Onze doctoraatsstudenten doen onderzoek naar deze problemen. We laten de NGO's zien hoe ze data kunnen verzamelen en de realiteit interpreteren, zodat ze oplossingen kunnen vinden voor deze mensen en in samenwerking met de mensen.

Ziet u al een verandering in de NGO's waarmee u samenwerkt?

Erick Roth: *Voor de start van het project vonden we nauwelijks efficiënt werkende organisaties. Nu hebben de partner-NGO's hun methodologieën verbeterd en meer interesse in onderzoek.*

Gerrit Loots: *Een ander voorbeeld is dat van de ouders van kinderen die op straat leven. Eén van onze doctoraatsstudenten is deze ouders beginnen interviewen. Ze kwam te weten dat zij erg lijden onder de situatie van hun kinderen en dat ze bereid zijn er iets aan te doen.*

Een groep van ouders is nu een film aan het maken om aan te tonen hoe zij het ervaren dat

Groepsspel met Boliviaanse moeders
(Foto: Jose De Jong)

hun kinderen op straat leven. Eén van de NGO's kwam tot het besef dat ze wel met de kinderen in de straat werken, maar dat ze nooit aan de ouders hadden gedacht.

Wat is de impact van het project op de universiteit?

Erick Roth: *Het is voor ons een grote stap voorwaarts geweest om van een universiteit die enkel les geeft te transformeren in een universiteit die*

ook aan onderzoek doet. Een andere impact van het project is dat we nu onze doctoraatsstudenten kunnen betrekken met onderzoeksactiviteiten.

Eén van de hoofddoelen van het project was om in contact te komen met andere instellingen, beleidsmakers en NGO's. Nu werken we met hen samen en zoeken we naar de beste manier om de belangrijkste sociale problemen in Bolivia op te lossen.

U kunt meer informatie vinden over het project 'Strengthening (PhD) training and research in the field of families, children and adolescents at risk in La Paz' en het programma TEAM op onze website.

De film 'Participatory Action Research with mothers of children in street situation' is het resultaat van participatief actie-onderzoek met moeders van straatkinderen en is te zien op YouTube.

LANDENSTRATEGIE ZORGT VOOR BETERE
SAMENWERKING TUSSEN UNIVERSITEITEN EN OVERHEDEN

ECUADORIAANSE EN VLAAMSE UNIVERSITEITEN VERENIGEN ZICH ROND BIODIVERSITEIT

Ecador is één van de eerste landen waarvoor VLIR-UOS een landenstrategie heeft uitgewerkt. De universitaire samenwerking met Ecuador zal zich de komende jaren onder meer focussen op de thema's biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen, onderwijs, gezondheid en migratie. De landenstrategie heeft al geleid tot structurele samenwerking tussen de Ecuadoriaanse universiteiten, wat een primeur is.

Een landenstrategie vormt een routekaart voor toekomstige universitaire samenwerking. In 2010 engageerde VLIR-UOS zich om het aantal partnerlanden vanaf 2013 te beperken tot twintig. Voor elk partnerland werkt VLIR-UOS een

landenstrategie uit. Een landenstrategie weerspiegelt de opportuniteiten voor samenwerking tussen het betreffende land en Vlaanderen en vormt het referentiekader voor de opmaak van oproepen en de selectie van projectvoorstellen.

Lokale coördinator Fabián León geeft toelichting bij het Cajas-natuurreservaat. De waterlopen van Cajas zijn cruciaal voor de watertoevoer van de regio en in het bijzonder de stad Cuenca. (Foto: Peter De Lannoy)

De eerste landenstrategieën in werking

Na een tweejarig proces van consultatie en analyse lanceerde VLIR-UOS in 2012 de eerste landenstrategieën. Naast Ecuador, kwamen ook DR Congo, Cuba, Uganda, Tanzania en Vietnam aan bod. In 2013 zijn Ethiopië, Zuid-Afrika, Burundi en Suriname aan de beurt.

Ecuador: universiteiten en overheid bouwen samen aan een nieuwe samenleving

Een landenstrategie vertrekt vanuit de noden van het land, en in het bijzonder de nationale

prioriteiten voor armoedebestrijding en hoger onderwijs. Daarnaast kijkt een landenstrategie naar de beschikbare expertise en interesse voor samenwerking in Vlaanderen. Voor Ecuador is er een directe link tussen de landenstrategie en de nationale strategie om de levenskwaliteit te verbeteren.

Met het plan 'Buen Vivir' wil de Ecuadoriaanse overheid bouwen aan een nieuwe samenleving zonder armoede. Kennis vormt een belangrijke motor. De ambities zijn groot. Het hoger onderwijs kan die mee helpen waarmaken.

Focus op biodiversiteit en onderwijs

VLIR-UOS wil de komende jaren in de universitaire samenwerking met Ecuador prioritair inzetten op biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen, onderwijs, gezondheid en sociaal-culturele processen zoals migratie, cultureel patrimonium en diversiteit.

Per thema zijn er een aantal subthema's gekozen, zoals biotechnologie, waterbehandeling, voeding en op onderzoek gebaseerd onderwijs, om er maar enkele te noemen.

Projecten van korte en lange duur versterken elkaar

Binnen de landenstrategie voor Ecuador neemt de institutionele samenwerking met de Universiteit van Cuenca een belangrijke plaats in. Die ging in 2007 van start en loopt in principe nog tot 2019. Het programma beoogt de verbetering van de levenskwaliteit in het hooggelegen zuiden van Ecuador.

Daarnaast lopen er vijfjarige onderzoeksprojecten, zoals het TEAM-project over preventieve basisgezondheidszorg in het afgelegen Loja.

Netwerk Biodiversiteit

Nieuw binnen VLIR-UOS zijn de thematische Netwerken. Voor Ecuador is een Netwerk Biodiversiteit opgericht. Doel is om expertise over biodiversiteit samen te brengen en een interuniversitaire masteropleiding binnen Ecuador op te zetten over biodiversiteit en natuurlijke hulp-

bronnen. De nadruk zal liggen op waterbeheer. Het zal de eerste interuniversitaire master in Ecuador zijn.

Het netwerk leidde na slechts enkele maanden al tot de oprichting van REDU, een onderzoek-netwerk van Ecuadoriaanse universiteiten. REDU zal naast de biodiversiteitsmaster, ook twee andere piloot-interuniversitaire masterprogramma's

opstarten. Het is de bedoeling

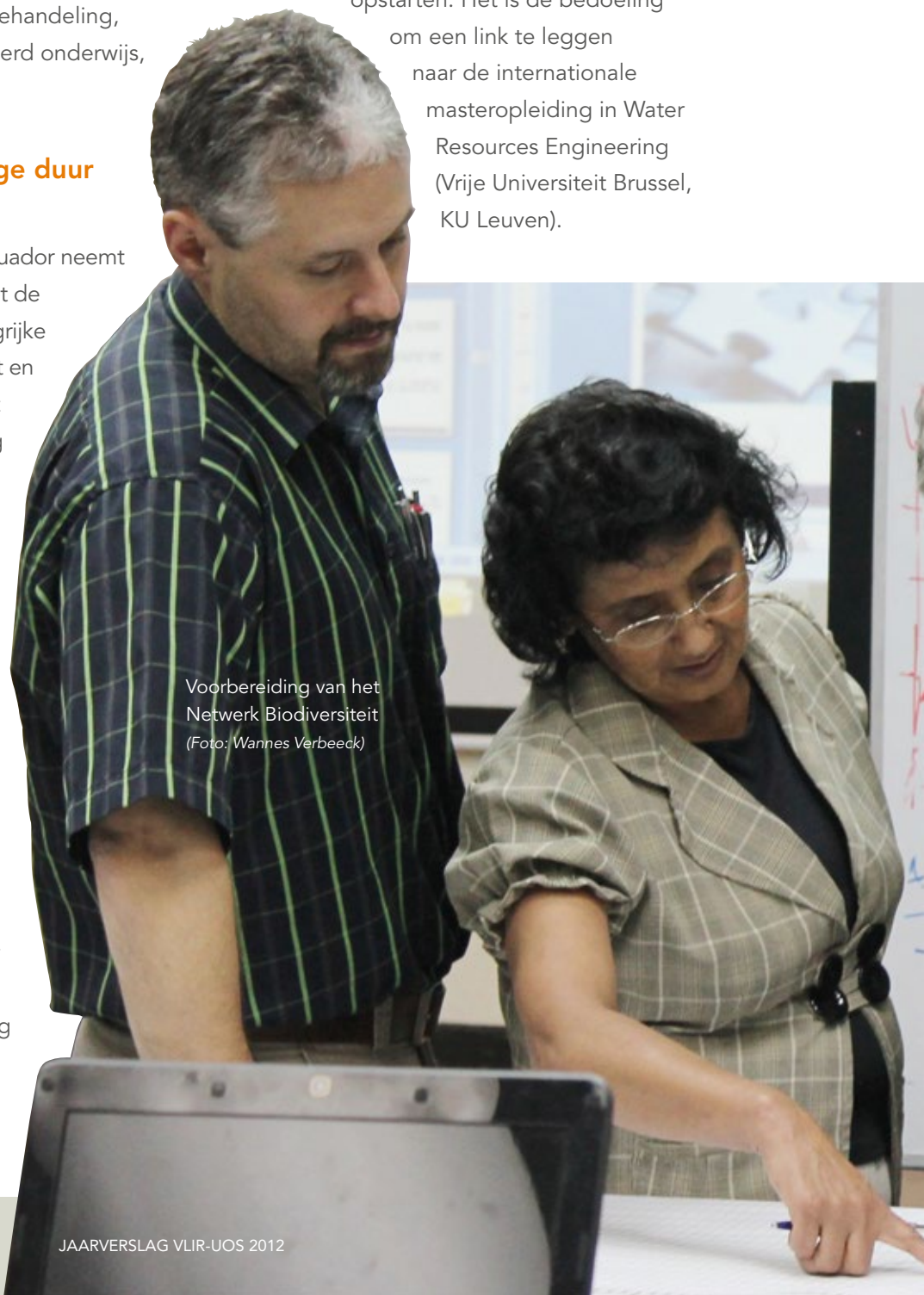
om een link te leggen

naar de internationale masteropleiding in Water

Resources Engineering

(Vrije Universiteit Brussel,

KU Leuven).

Vorbereitung van het
Netwerk Biodiversiteit
(Foto: Wannas Verbeeck)

Klein project met nationale impact

Het twee jaar durende pilootproject 'Optimizing Educational Research in Higher Education' wil een hefboom zijn voor onderzoek naar hoger onderwijs in Ecuador. Het is een samenwerking tussen de UGent, de Universiteit San Francisco de Quito, de UCuenca en VWOB. Daarnaast zijn ook het Ecuadoriaanse ministerie van Onderwijs betrokken en het netwerk van universiteiten.

Vlaams promotor Martin Valcke (UGent): *'Ik kan zonder verpinken stellen dat dit project een nationale impact heeft. Aan de eerste workshop namen vertegenwoordigers van zestien verschillende universiteiten deel. Op het programma stonden workshops met hands-on onderzoekstools. Binnenkort organiseren we een tweede workshop.'*

MILJARDAIRS GATES EN SLIM KLOPPEN AAN BIJ VLAAMSE LANDBOUWINGENIEUR

Tijdens het bezoek van Bill Gates en Carlos Slim aan het landbouwinstituut CIMMYT in Mexico (februari 2013), geeft Vlaming Bram Govaerts toelichting bij het onderzoek naar maïs en tarwe. Gates en Slim willen investeren in de verbetering van de maïs- en tarwevariëteiten. Ze hebben interesse in de technieken voor conserveringslandbouw die Bram Govaerts heeft ontwikkeld.

Bram Govaerts geeft toelichting aan Bill Gates. (Foto: CIMMYT)

Bram Govaerts (32) studeerde af als landbouwingenieur aan de KU Leuven. Voor zijn doctoraatsonderzoek verdiepte hij zich in het belang van de bodemkwaliteit. Bram Govaerts: *'Betere landbouwgewassen invoeren op een bodem die alsmat verarmt, is immers niet duurzaam.'*

Vandaag werkt Bram Govaerts bij CIMMYT, het Onderzoekscentrum voor Verbetering van Maïs en Tarwe. Hij staat er aan het hoofd van de Mexicaanse eenheid voor conserveringslandbouw.

De uitdagingen zijn groot. Tegen 2050 zal de vraag naar tarwe 60% hoger liggen dan nu, voor

maïs is dat 50%. CIMMYT zoekt manieren om de productie van tarwe en maïs te verhogen, om zo voedselonzekerheid en armoede een halt toe te roepen.

De nieuwe groene revolutie?

CIMMYT lag aan de basis van de groene revolutie in de jaren zestig, die leidde tot een indrukwekkende toename van de landbouwproductie. In 1970 ontving oprichter Norman Borlaug de Nobelprijs.

De onderzoekers van CIMMYT gaan op zoek naar de tarwe- en maïsvariëteiten die het best bestand zijn tegen plagen en temperatuurschommelingen. De sterkste variëteiten worden vervolgens wereldwijd ingezet.

Daarnaast zoekt CIMMYT de meest duurzame landbouwpraktijken om de zaden te verbouwen.

Wat de rijksten der aarde bij CIMMYT brengt

Slim en Gates wijzen op het baanbrekende onderzoek van CIMMYT. Slim investeert in een nieuw laboratorium voor de analyse van de tarwe en maïsvariëteiten. Bill Gates wil met de Bill & Belinda Gates Foundation het model van conserveringslandbouw toepassen in Afrika en Azië.

Carlos Slim verwierf een fortuin door een telecomimperium uit te bouwen in Latijns-Amerika. Bill Gates verdiende zijn strepen met de oprichting van Microsoft.

Opbrengstverhoging zonder de bodem uit te putten

Bram Govaerts ontwikkelde tijdens zijn doctoraat een model voor conserveringslandbouw, waarbij een grotere opbrengst samen gaat met een vruchtbare bodem. Samengevat komt het neer op de volgende principes:

- 1: ploeg niet
- 2: roteer de gewassen op het land
- 3: laat de gewasresten achter op het veld, want ze zorgen voor voedsel voor de bodem.

CIMMYT verspreidt de lessen over conserveringslandbouw in Zimbabwe, Mozambique, India, Pakistan en meer dan honderd andere landen.

De boeren bezitten heel wat kennis. Die willen we samenbrengen en verder verspreiden.

De boer op met wetenschap

Voor CIMMYT is niet alleen onderzoek van belang, maar ook de toepassing. Daarvoor werkt de organisatie intens samen met boeren, overheden en bedrijven.

Bram Govaerts: *'De boeren beschikken over heel wat kennis. Die kennis willen we samenbrengen en verder verspreiden.'*

De boeren overtuigen om de verbeterde gewassen en innovatieve landbouwpraktijken te gebruiken is een belangrijke opdracht van CIMMYT, stelt Bram Govaerts. Het vergt vaak heel wat creativiteit. Zo bedacht hij een stripboek voor de lokale boeren over de voordelen van conserveringslandbouw.

De nieuwe wetenschapper

Thomas Lumpkin, directeur van CIMMYT, vraagt zich af hoe hij meer onderzoekers als Bram kan aantrekken. Het volstaat volgens hem als universiteit niet meer om goede vakmensen voort te brengen:

'Onderzoekers moeten goed kunnen communiceren. Ze moeten gepassioneerd zijn en praktisch ingesteld. En ze moeten beschikken over ondernemingszin.'

Daarnaast wijst Thomas Lumpkin op het belang van interculturele vaardigheden en een 'down to earth'-visie op internationale samenwerking.

Hoe het allemaal begon

Bram Govaerts trok in 2002 voor het eerst naar CIMMYT. Voor zijn eindwerk deed hij er onderzoek naar de bodemkwaliteit. Hij ontving daarvoor een reisbeurs van VLIR-UOS.

Een jaar later, in 2003, kreeg hij een VLADOC-beurs van VLIR-UOS voor zijn doctoraatsonder-

zoek naar een duurzame maïs- en tarweproductie in Oost-Afrika (promotor: Seppe Deckers, KU Leuven). Voor zijn onderzoek werkte Bram nauw samen met CIMMYT.

CIMMYT en België: een hechte band

België heeft de voorbije decennia een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitbouw van CIMMYT tot één van de belangrijkste internationale centra voor landbouwonderzoek.

Van 1987 tot 2004 genoot CIMMYT financiering van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. VLIR-UOS heeft het onderzoek van verschillende Vlamingen ondersteund die samenwerkten met CIMMYT.

CIMMYT wordt weleens 'de Belgische kolonie' genoemd. Er werken, naast Bram Govaerts, nog drie andere Belgen. Jaarlijks ontvangt de instelling studenten en onderzoekers van de KU Leuven en UGent.

Meer informatie over CIMMYT: www.cimmyt.org

Een medewerker van CIMMYT toont de grootste zadenbank van maïs en tarwe ter wereld. (Foto: Hans Van de Water)

Waarom VLIR-UOS in internationale samenwerking investeert

DE CASE VAN BRAM GOVAERTS ONDER DE LOEP

Bram Govaerts is een voorbeeld van hoe VLIR-UOS in mensen en partnerschappen investeert. Het gaat niet om eenmalige prikacties, maar om duurzame interventies.

Voor zijn thesisonderzoek kreeg Bram Govaerts een reisbeurs. Later ging hij als PhD-student aan de slag met een VLADOC-beurs van VLIR-UOS. Tijdens zijn onderzoek was hij nauw betrokken bij de Institutionele Universitaire Samenwerking met Mekelle University in Ethiopië.

VLIR-UOS biedt een ruime waaier aan samenwerkingsvormen. Sommige programma's zijn vooral gericht op een eerste kennismaking. Andere mikken op intensieve en langetermijnsamenwerking, met partners die elkaar al langer kennen.

De programma's zijn complementair en zorgen voor kruisbestuiving tussen instellingen, disciplines en landen. De samenwerking met CIMMYT gaat ver terug in de tijd. Ze bouwt verder op een investering van de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

De case van Bram Govaerts toont niet alleen aan hoe universitaire ontwikkelingssamenwerking Vlaamse topexpertise op de kaart zet, maar ook hoe ze sterke onderzoekers vormt, zowel in Vlaanderen als het Zuiden. De ontwikkelingsrelevantie van het onderzoek bij CIMMYT is dermate groot dat het de toekomst van de landbouw wereldwijd beïnvloedt.

Waarom loont dit soort investeringen? Omdat ze achteraf blijvende resultaten opleveren. Het onderzoek gaat verder, jaarlijks verblijven Vlaamse studenten van de KU Leuven en de UGent bij CIMMYT en dankzij een breed internationaal netwerk bereikt de kennis de verste uithoeken van de wereld.

DE IMPACT VAN MEER DAN 10 JAAR UNIVERSITAIRE
SAMENWERKING TUSSEN VLAANDEREN EN ETHIOPIË

'WE GEBRUIKTEN AMERIKAANSE VOORBEELDEN IN ONZE LESSEN, MAAR NU GEBRUIKEN WE ONZE EIGEN ONDERZOEKSRESULTATEN'

Ethiopië is één van de belangrijkste partnerlanden van VLIR-UOS, met een investering van ongeveer 16 miljoen euro in het laatste decennium. Om de samenwerking tussen Vlaamse en Ethiopische universiteiten beter af te stemmen op de prioriteiten van het land, werkt VLIR-UOS aan een landenstrategie voor Ethiopië.

We vroegen enkele Ethiopische en Belgische stakeholders naar de resultaten en impact van de universitaire samenwerking tot nog toe.

Wat zijn de belangrijkste resultaten van de samenwerking tussen Vlaamse en Ethiopische universiteiten?

Kaba Urgessa, Ethiopisch minister van Onderwijs:

De grootste meerwaarde is de menselijke capaciteit op het niveau van de masters en de doctoraten. Ten tweede is er het rendement van het onderzoek dat bijdraagt aan het beleid en de verbetering van het leven van de stedelijke en rurale bevolking.

Amanuel Zenebe, projectleider van de Institutionele Universitaire Samenwerking met

Mekelle University (MU): *Dankzij de samenwerking met Vlaanderen hebben we nu veel personeel op het niveau van doctorandi. Zij*

In de marge van fase II van de institutionele samenwerking met de Universiteit van Jimma (JU) liepen de rector van JU, de minister van Onderwijs en academici 6 km ten voordele van een lokaal schoolproject. (Foto: Luc Janssens de Bisthoven)

spelen een belangrijke rol in het onderzoek, het onderwijs alsook in de gemeenschapsdiensten. Het getrainde personeel is geplaatst om doctoraatsprogramma's op te richten in Ethiopië.

Patrick Sorgeloos, professor aan de Universiteit Gent en voormalig lid van het Bureau UOS van VLIR-UOS: Ongeveer 80 Ethiopische doctorandi zijn afgestudeerd aan een Vlaamse universiteit en zijn nu terug in Ethiopië. Deze mensen vormen echt de toekomst.

Solomon Mogus, algemeen directeur van het Higher Education Strategy Centre:

De samenwerking heeft een impact gehad op de onderzoekscultuur in Ethiopische instellingen.

De verandering is van binnenuit gekomen, om de dingen op een betere manier te doen. De mensen voelen zich er zelf eigenaar van.

Hagos Ashenafi, coördinator van het TEAM-project Establishment of a national doctoral school at the Faculty of Veterinary Medicine, Addis Ababa University: Ons academisch personeel heeft geleerd om onafhankelijk te zijn en om nationale uitdagingen aan te pakken. We hebben zelfvertrouwen en expertise ontwikkeld.

Amanuel Zenebe: De samenwerking heeft ons geholpen om ook met boeren in de rurale gebieden samen te werken, om hun levensomstandigheden te verbeteren.

Kunt u een concreet voorbeeld geven van projectresultaten waar u bij betrokken bent?

Amanuel Zenebe: Naast de artikels in internationale tijdschriften hebben we ook richtlijnen uitgewerkt voor hulpprogramma's in de rurale gemeenschappen. De wetenschappelijke resultaten zijn vertaald in verschillende talen om te gebruiken in de gemeenschappen. We integreren het onderzoek ook in onze lespakketten. Enkele jaren geleden gebruikten we Amerikaanse en Europese voorbeelden in onze lessen, maar tegenwoordig kunnen we onze eigen onderzoeksresultaten gebruiken, zodat de studenten de behandelde onderwerpen gemakkelijker kunnen begrijpen.

Hagos Ashenafi: We hebben een hoogtechnologisch moleculair lab gekregen om dierenziekten te onderzoeken. We hebben onderzoek gedaan naar een ziekte genaamd *Dorine*, die paarden, ezels en muilezels treft. Deze dieren zijn erg belangrijk voor het transport in de landbouw van de hoogvlaktes van de Arsi Bale-regio in Ethiopië. We hebben een experimentele studie gedaan om te onderzoeken welke medicijnen het meest geschikt zijn voor de behandeling van deze dieren en om de parasiet van de infectie te doden.

“De verandering is van binnenuit gekomen.”

Kora Tushune, coördinator van het Institutionele Universitaire Samenwerkingsprogramma met Jimma University (JU): *We hebben een hoogwaardig laboratorium voor medicijnen kunnen ontwikkelen, onder andere voor onderzoek naar malaria. We hebben de resistentie van de vector onderzocht tegen insecticide en ontdekt dat het geen goed idee is om malaria te bestrijden door insecticide te spuiten, net omwille van de hoge resistentie. De resultaten hebben we bij het ministerie en alle relevante stakeholders ingediend. Dat heeft het vectorbeheer in Ethiopië gewijzigd.*

Een ander voorbeeld is het onderzoek naar verzilting en sedimentverplaatsing rond de Gilgel Gibe-dam. De studie toonde aan dat we het leven van de dam kunnen beïnvloeden, wat een economische impact heeft voor heel het land. We hebben alle stakeholders betrokken met als gevolg dat een nationale taskforce is opgericht voor het Gilgel Gibe-stroomgebied. En het allerbelangrijkste is dat er nu meer aandacht gaat naar dammen in heel het land.

Voormalige VLIR-UOS-bursalen uit Ethiopië getuigen over de impact van de internationale masteropleiding die ze in België volgden:

'Ik deel mijn ervaring met andere Ethiopiërs'

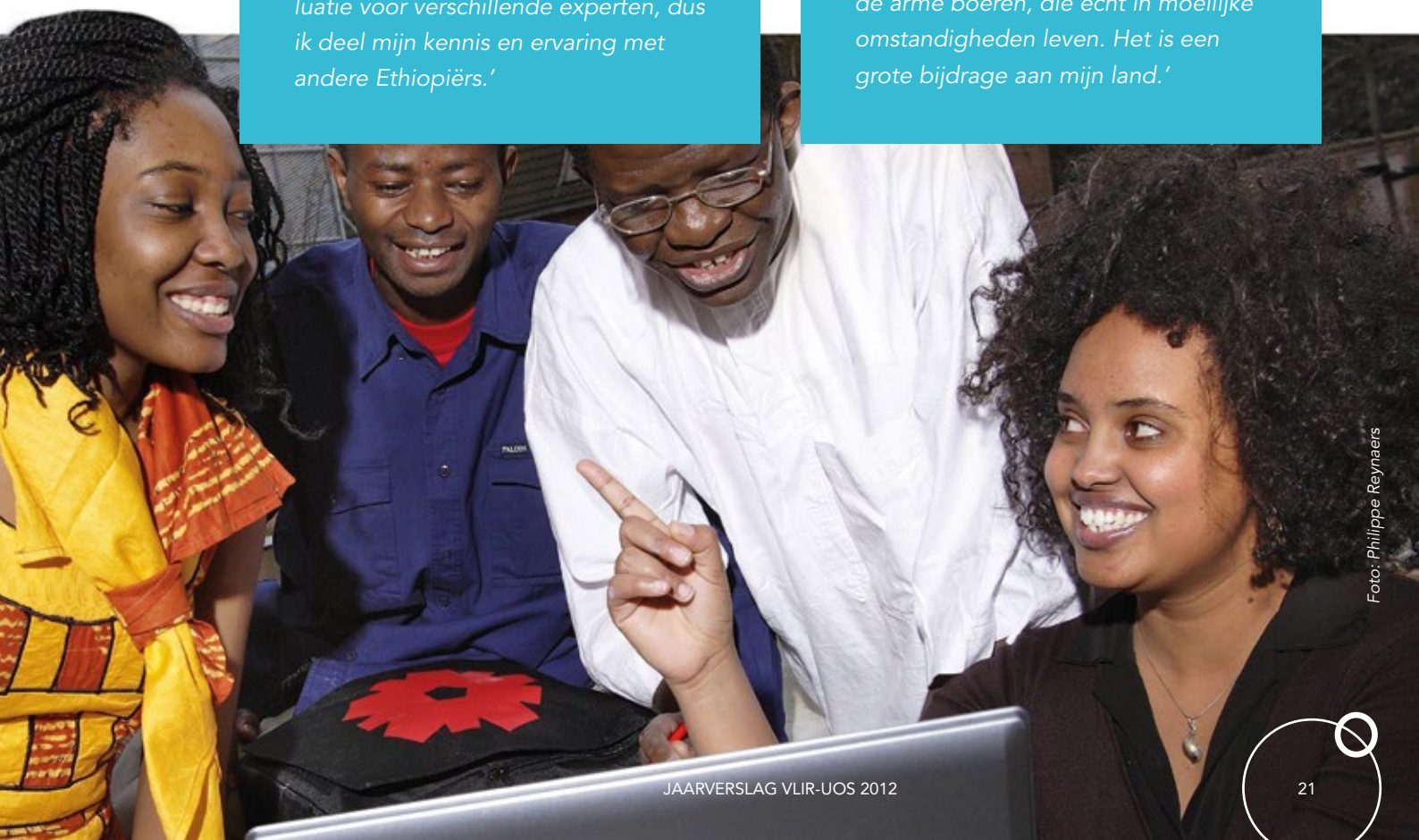
Fasika Kelemework volgde de masteropleiding Master of Development Evaluation and Management (Universiteit Antwerpen) van 2004 tot 2005:

'Ik ben controle- en evaluatiemanager bij de delegatie van de Europese Unie in Ethiopië. Mijn masteropleiding in België heeft me echt geholpen om deze nieuwe positie op te nemen. Ik geef trainingen over controle en evaluatie voor verschillende experts, dus ik deel mijn kennis en ervaring met andere Ethiopiërs.'

'Het is een grote bijdrage aan mijn land'

Fikru Regassa volgde de masteropleiding Master in Molecular Biology (Vrije Universiteit Brussel, KU Leuven en Universiteit Antwerpen) van 2008 tot 2010:

'Na mijn master ben ik gestart met lesgeven aan de universiteit wat ik geleerd had in België, zodat de kennis vermenigvuldigd wordt. Mijn vakgebied is dierengeneeskunde. Wanneer mijn studenten hun beroep uitoefenen, geven ook zij de kennis door aan de arme boeren, die echt in moeilijke omstandigheden leven. Het is een grote bijdrage aan mijn land.'

WAT ALS GOOGLE ZWIJGT

Rudy Gevaert (UGent) leidt projecten voor ICT-capaciteitsopbouw in Cuba en Ethiopië. Over zijn ervaringen schreef hij een artikel. Hoe moet je omgaan met beperkte bandbreedte, of hoe kan je een solide netwerkinfrastructuur uitbouwen en trainers motiveren? Rudy Gevaert: 'Ik leerde om niet te snel te panikeren. Rome was ook niet in een dag gebouwd.'

Rudy Gevaert werkt aan het Departement Informatie- en Communicatietechnologie van de Universiteit Gent. Hij schreef een artikel over zijn lessen als teamlid bij VLIR-UOS-samenwerkingsprogramma's met Mekelle University en Jimma University, beide in Ethiopië, en de Universidad Central Marta Abreu de las Villas (UCLV) in Cuba.

De USENIX Association nodigde Rudy Gevaert uit om zijn bevindingen te presenteren op de 26e Large Installation System Administration Conference (LISA '12) in San Diego (VS).

Rudy Gevaert: 'Het doel is om de lokale universiteit te helpen hun ICT-diensten uit te breiden en te professionaliseren. Met andere woorden, we helpen hen om hun eigen centrale IT-departement op te zetten.'

Capaciteitsopbouw is veel belangrijker dan infrastructuuroopbouw

We realiseerden dat capaciteitsopbouw veel belangrijker is dan infrastructuuroopbouw. In veel samenwerkingsprogramma's koopt men hardware aan en verscheept die. Maar daarna gebeurt er niets mee, omdat de mensen niet weten hoe ze die hardware moeten gebruiken.

Wij proberen het anders aan te pakken. We trainen de mensen via de 'train de trainer'-techniek. Die is gekend in heel wat ontwikkelingsprogramma's,

maar schiet ook vaak tekort. Het idee is dat de deelnemers na de training terugkeren naar hun eigen instelling om de kennis te implementeren en een opleiding te geven aan anderen. Maar meestal gebeurt dat niet.

In het begin hadden we hetzelfde probleem. Dan hebben we de tactiek wat veranderd. We hebben tegen de mensen gezegd: "OK, jullie krijgen een opleiding, maar wanneer jullie terugkeren naar jullie instelling zullen jullie de opleiding zelf geven aan personeel van andere universiteiten, zelfs van andere landen."

De opleidingen waren dan al ingepland, dus ze wisten dat ze de kennis moesten toepassen. Dat maakte echt een verschil.

Het is belangrijk om de omstandigheden te ervaren waarin de mensen werken

Het is belangrijk om de omstandigheden te ervaren waarin de mensen werken. Systeembeheerders gebruiken vaak Google om problemen op te lossen. Maar beeld je een situatie in waar er geen internet is gedurende drie dagen, en je moet een server herstellen. Wat doe je dan? Wel, je kan enkel op je eigen kennis terugvallen. Dan ervaar je de lokale omstandigheden waarin de mensen moeten werken wanneer ze IT-diensten opzetten.

Rudy Gevaert (links) en Manuel Oliver (rechts) naast de servers die gedoneerd werden door de UGent aan UCLV in Cuba. (Foto: Rudy Gevaert)

We creëerden een centraal email-systeem in Ethiopië

We hebben verschillende resultaten behaald. In Ethiopië bijvoorbeeld was ons grootste succes een centraal emailsysteem voor de universiteiten van Jimma en Mekelle. Toen we startten, hadden de Ethiopische partneruniversiteiten geen emailsysteem. Ze gebruiken online emailprogramma's, maar het internet was erg traag. Door hen te leren om een lokale emailserver op te zetten en te implementeren, spaarden ze heel wat bandbreedte uit.

We hechten ook veel belang aan capaciteitsopbouw in het gebruik van gratis softwaretechnologie. We leerden de programmeurs in het centrale IT-departement hoe ze de programmeertaal PHP konden gebruiken, om hun eigen toepassingen voor het intranet van de universiteit te ontwikkelen.

Download het artikel en bekijk de video van de presentatie van Rudy Gevaert:

<https://www.usenix.org/sustainable-model-ict-capacity-building-developing-countries>

We leerden omgaan met beperkte bandbreedte

Wat hebben we geleerd? Het eerste is dat de bandbreedte in een ontwikkelingsland beperkt is en dat je daar mee moet kunnen omgaan. Toen we in 2006 in Ethiopië startten had de universiteit 4 megabytes per seconde voor de hele universiteit. In Cuba heeft de universiteit vandaag nog altijd een halve megabyte per seconde om te gebruiken voor op het internet, terwijl de UGent tweemaal een gigabyte heeft per seconde.

We hebben lokale servers opgezet in de universiteiten. Op deze manier kunnen ze IT-diensten lokaal aanbieden, in plaats van bandbreedte te gebruiken. Samen met de universiteiten hebben we ook beleidsvoorschriften uitgewerkt, zoals bijvoorbeeld een beperking op het gebruik van Facebook tijdens de kantooruren, om bandbreedte uit te sparen.

MINISTER LABILLE OVERHANDIGT ICT-PRIJS IN DR CONGO

Tijdens zijn bezoek aan DR Congo heeft minister van Ontwikkelingssamenwerking Jean-Pascal Labille twee samenwerkingsprojecten van de Belgische universitaire ontwikkelingssamenwerking bezocht. Hij overhandigde een prijs aan 13 laureaten van een ICT-wedstrijd. Het ICT-project verenigt Vlaamse, Franstalige en Congoelse universiteiten.

Foto: Joseph Moura

Het project UniversiTIC heeft de digitale ontsluiting van universiteiten in DR Congo en Burundi als doel. Het zorgt voor een betere communicatie tussen de universiteiten onderling en met universiteiten wereldwijd. Alle Vlaamse universiteiten zijn betrokken, net als de Franstalige en verschillende Vlaamse hogescholen.

UniversiTIC is in 2007 opgestart door VLIR-UOS en CIUF-CUD, de koepelorganisaties voor de interuniversitaire ontwikkelingssamenwerking met respectievelijk de Vlaamse en Franstalige universiteiten.

Minister Labille bezocht op 21 maart 2013 in Kinshasa de installaties van UniversiTIC, die

draaien op wind- en zonne-energie. Daarnaast kreeg minister Labille aan het Hoger Instituut voor Toegepaste Technieken (ISTA) toelichting bij een ander samenwerkingsproject voor de vernieuwing van de onderwijscurricula. Het project heeft als doel de curricula in DR Congo beter te doen aansluiten bij de internationale standaarden.

Minister Labille zei na afloop overtuigd te zijn van de rol van universiteiten voor ontwikkeling. Hij zal nu met nog meer klem de verderzetting van de financiering van de interuniversitaire ontwikkelingssamenwerking verdedigen binnen de federale ministerraad.

VAN AFVAL TOT DESIGNLAMP IN DE FILIPIJNEN

Sep Verboom trok in 2012 voor een stage aan HOWEST Industrial Design Center naar de Filipijnen. Zijn missie: een nieuw leven geven aan lokale afvalstoffen en zo de tewerkstelling stimuleren in Cebu City. Met zijn project behaalde hij de tweede plaats van de OVAM Ecodesign Award Studenten 2012.

Vijf maanden lang liep Sep stage in Cebu City, de zusterstad van Kortrijk. Beide steden werken samen over afvalbeleid. Cebu City kent een groot afvalprobleem. Op vraag van Barangay Luz, een volkswijk in Cebu City, werd samen met Sep gezocht naar een innovatieve aanpak om uit afvalmateriaal een nieuw product te ontwikkelen.

Sep ging aan de slag met oude beschermkappen van ventilatoren en gerecycleerde repen kunststof. Hij bracht alle stakeholders in kaart, onderzocht de mogelijke materialen en betrok de lokale gemeenschap in het proces. Zo organiseerde hij gebruikerstesten en workshops in ontwerp en creativiteit.

De lampen die daaruit voortkwamen kregen de naam FANTasized. FANTasized staat voor lampen uit recyclagemateriaal, gemaakt en verkocht door de lokale bevolking. Elke lamp is persoonlijk gesigneerd door zijn maker, wat zorgt voor een uniek product.

FANTasized kan gebruikt worden als decoratielamp, als bureaulamp of als hanglamp. Het is de perfecte match voor hotels, shops, restaurants en mensen die hun steun aan het milieu willen onderstrepen en willen investeren in lokaal ondernemerschap.

De stage van Sep kadert binnen Design for Impact van HOWEST. Vanuit product design zoekt Design for Impact naar innovatieve en duurzame oplossingen voor lokale noden en uitdagingen in het Zuiden. Het werkt daarvoor samen met organisaties en NGO's in het Zuiden. Het uitgangspunt is dat innovatie in een lokale gemeenschap aan de basis kan liggen van globale vernieuwing en duurzame vooruitgang.

Sep Verboom ontving een reisbeurs van VLIR-UOS.

Bekijk de video over het project op www.designforimpact.be/988.

Foto: Sep Verboom

THE POWER OF STORIES BLAAST LEVEN IN DE MONDELINGE GESCHIEDENIS VAN BATHO TOWNSHIP

The Power of Stories gaat op zoek naar verhalen van de inwoners van de Bathowijk in Bloemfontein, Zuid-Afrika. Het tweejarige project wil bijdragen tot de identiteitsvorming van de bewoners, met een permanente tentoonstelling over Batho in het Nationaal Museum van Bloemfontein.

Het verhaal van Batho als bakermat van het ANC

Promotor Bruno Neuville (Thomas More): *'De mondelinge geschiedenis van Batho staat centraal in The Power of Stories. Batho is één van de oudste townships in Zuid-Afrika en ook de bakermat van het Afrikaans Nationaal Congres. Batho kent een rijke orale traditie, die de inwoners van generatie op generatie overleverden.'*

Historicus Derek du Bruyn is wetenschappelijk medewerker van het National Museum van Bloemfontein en doet onderzoek naar de geschiedenis van Batho. Hij wijst op het belang van de mondelinge geschiedenis:

'Het Nationaal Museum lanceerde het Batho Community History Project om het verleden van Batho kenbaar te maken, door middel van mondelinge verhalen en de geschiedenis van de gemeenschap. Batho is één van de oudste wijken van Bloemfontein en er zijn veel verhalen over haar geschiedenis die verteld moeten worden. We willen er naar luisteren, zodat we ons eigen verhaal kunnen schrijven.'

'Mijn onderzoekservaring is hier al goed van pas gekomen'

Het project ontstond in 2012 uit een jarenlange stagesamenwerking tussen de professionele

bacheloropleiding Communicatiemanagement aan Thomas More en het departement humane wetenschappen van de Central University of Technology in Bloemfontein. In 2006 kwam daar ook het National Museum van Bloemfontein bij.

Voor de stagestudenten Communicatiemanagement aan Thomas More biedt het project in Bloemfontein een unieke internationale en interculturele leerschool. Studente Lisa Smets:

'Mijn onderzoekservaring is me hier al erg goed van pas gekomen. Voor het testinterview moesten we de vragen zelf opstellen. Erg leerrijk aangezien sommige vragen niet gepast zijn of net heel interessante antwoorden opleveren in de Zuid-Afrikaanse context.'

Patrick Letsatsi, stafmedewerker Nationaal Museum van Bloemfontein, tijdens zijn bezoek aan België
(Foto: Louwna Pelsner)

BLOEMFONTEIN

HISTORIE • GESKIEDENIS • HISTORI

Since 2001 Bloemfontein has been incorporated into the Mangaung Municipality, formerly known as Bloemfontein, Thabamole, and Botshabelo.

Bloemfontein is die hoofstad van Suid-Afrika. In 2001 deel van die Mangaung-munisipaliteit Botshabelo.

Bloemfontein
Mangaung

Stalwart
DE 1984
Ride and See

Studenten van Thomas More tijdens hun stage in het Nationaal Museum van Bloemfontein. (Foto: Derek du Bruyn)

Permanente tentoonstelling over Batho in het Nationaal Museum

In december 2013 zal het Nationaal Museum van Bloemfontein een permanente tentoonstelling over Batho openen. De tentoonstelling wil de museumbezoeker laten kennismaken met de Bathogemeenschap. De inwoners van Batho zullen er de eigen verhalen kunnen lezen, beluisteren en becommentariëren. En de lokale gemeenschap voelt zich dankzij de verhalen van Batho sterker verbonden met de samenleving van Bloemfontein.

Vier Zuid-Afrikaanse studenten, twee docenten en twee medewerkers van het National Museum verbleven in 2012 voor twee weken in België in

het kader van het project. Ze volgden lessen en seminars over social media en grafische & interieurvormgeving. Vooral de museumbezoeken leverden inspiratie op voor de toonstelling in het National Museum.

The Power of Stories sluit af in mei 2014 met een symposium in Mechelen over Community history.

Het project The power of stories: Popular memory communication as a tool for collective identity endorsement, met als promotoren Bruno Neuville (Thomas More) en Derek De Bruyn (National Museum Bloemfontein) geniet de steun van VLIR-UOS binnen het programma Zuidinitiatieven.'

INTERNATIONALE ERKENNING VOOR PIONIER IN UNIVERSITAIRE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Professor Paul Janssen, vicerector onderzoek aan de UHasselt, kreeg in 2012 de Rob Kempton Award als erkenning voor zijn bijdrage aan de verspreiding van biometrie in ontwikkelingslanden. Een welverdiende erkenning, vindt rector Luc De Schepper. Paul Janssen lag onder meer aan de basis van het internationale masterprogramma in de biostatistiek.

De Rob Kempton Award for Outstanding Contribution to the Dissemination of Biometry in the Developing World wordt tweejaarlijks uitgereikt door de International Biometric Society (IBS). De IBS verenigt meer dan 6000 biostatistici uit alle werelddelen.

Biometrie of biostatistiek is wereldwijd van belang, bijvoorbeeld voor het bestuderen van AIDS-epidemieën en het ontwikkelen van nieuwe geneesmiddelen. Biostatistiek houdt

zich bezig met het ontwerpen en uitvoeren van biologische en medische experimenten en met het verzamelen en analyseren van gegevens.

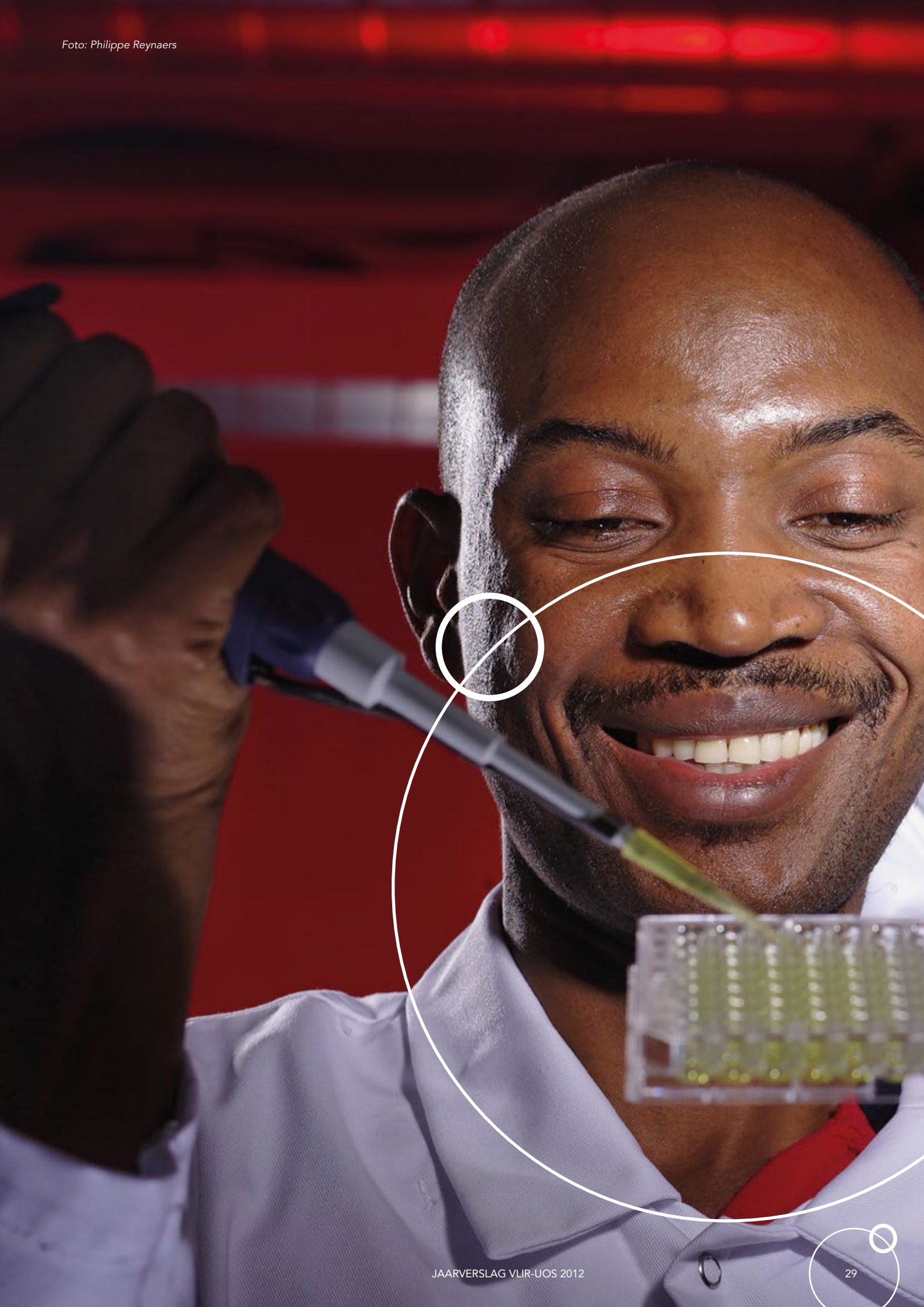
Paul Janssen was 25 jaar geleden één van de grondleggers van het masterprogramma in de biostatistiek van de UHasselt. Jaarlijks krijgen 16 studenten uit het Zuiden de mogelijkheid het masterprogramma aan de UHasselt te volgen. Ondertussen zijn er hele wetenschappelijke netwerken in de biostatistiek vanuit de UHasselt ontstaan, in bijvoorbeeld Kenia, Zuid-Afrika en Ethiopië. VLIR-UOS zette het 'crosscuttingproject' in de statistiek op, om in Oost-Afrika, maar ook in Uganda, ondersteuning te bieden in de biostatistiek.

Nogal wat oud-studenten behaalden intussen hun doctoraat. Een niet onbelangrijke groep onder hen is academisch actief. De IBS vindt dit een indrukwekkende reeks initiatieven en kende Paul Janssen daarom de award toe.

Rector Luc De Schepper: *'Een welverdiende erkenning voor onze vicerector onderzoek die in Vlaanderen algemeen erkend wordt als een pionier in universitaire ontwikkelingsamenwerking.'*

Het masterprogramma in de biostatistiek geniet de steun van VLIR-UOS. Paul Janssen zetelt in het Bureau UOS van VLIR-UOS.

VLIR-UOS-VOORZITTER KOEN DE FEYTER: 'DIT BELANGT ONS ALLEN AAN.'

OPNIEUW EEN TOEKOMST VOOR VLIR-UOS

Eerst wisten we niet of we in 2013 nog financiering zouden ontvangen, hoeveel en van wie. De federale overheid wilde de universitaire ontwikkelingssamenwerking overdragen naar de deelstaten, maar een akkoord bleef uit. Dan zouden we nog maar 67% van ons budget voor 2013 ontvangen. Later werd dat onverwacht alsnog 100%. Een relaas van maandenlange onzekerheid, imagoschade en politiek getouwtrek.

2013: eerst garantie voor 67% van het budget, nadien voor 100%

Pas begin mei 2013 liet de federale overheid aan VLIR-UOS weten dat 67% van het voorziene budget voor 2013 gegarandeerd was. De resterende 33% bleef een groot vraagteken. 32 samenwerkingsprojecten tussen universiteiten en hogescholen in Vlaanderen en het Zuiden zouden niet kunnen plaatsvinden, net zoals 19 opleidingen in Vlaanderen. Daarnaast zouden er 451 studenten uit het Zuiden en uit Vlaanderen uiteindelijk geen beurs krijgen.

Begin juli 2013 liet de federale regering weten dat ze de resterende 33% voor 2013 toch zou vrijgeven. Dit werd midden juli formeel bevestigd. Hierdoor kan VLIR-UOS de samenwerkingsprojecten en beurzen die waren opgeschort alsnog financieren.

Na 2013: federaal, Vlaams...?

VLIR-UOS heeft er samen met de Vlaamse rectoren steeds op gewezen dat universitaire ontwikkelingssamenwerking een parallelle bevoegdheid is. Ze komt zowel toe aan de federale overheid als aan de deelstaten.

Met de federale overheid is VLIR-UOS overeengekomen om te focussen op twintig partnerlanden. Sinds 2010 hebben we onze manier van werken daaraan aangepast. De komende jaren bouwen we de landenwerking verder uit.

Vanuit Vlaanderen is er bereidheid om voor de komende jaren nieuwe engagementen aan te gaan en een rol te spelen in de universitaire ontwikkelingssamenwerking. We gaan graag in op de uitnodiging van Vlaanderen om samen na te

Symbolische actie op 7 mei 2013 aan het Egmontpaleis in Brussel van de Vlaamse en Franstalige universiteiten, hogescholen en studentenorganisaties. (Foto: Jean-Michel Clajot)

denken waaruit die nieuwe, autonome Vlaamse universitaire ontwikkelingsamenwerking kan bestaan.

Internationale imagoschade

De onzekerheid over het budget 2013 en de toekomst van de universitaire samenwerking heeft geleid tot grote imagoschade van het Vlaams hoger onderwijs in het buitenland. Wie wil er nog samenwerken met een onstabiele partner? Hoe kunnen we bouwen aan langetermijnpartnerschappen wanneer we niet weten of de nodige middelen gegarandeerd zullen zijn?

Daarnaast heeft de motivatie van professoren, onderzoekers en studenten een lelijke deuk gekregen.

Dit belangt ons allen aan

Koen De Feyter, professor aan de Universiteit Antwerpen en voorzitter van VLIR-UOS: 'Besparen op universitaire ontwikkelingsamenwerking is snijden in onze toekomst. We investeren immers in wetenschappers in het Zuiden en bij ons, om kennis op te bouwen die nodig is om een antwoord te bieden op urgente maatschappelijke uitdagingen, zoals de opwarming van de aarde, ongelijkheid en voedselonzekerheid. Dit belangt ons allen aan.'

Minister van Ontwikkelingsamenwerking Jean-Pascal Labille (links), samen met directeur Kristien Verbrugghen en voorzitter Koen De Feyter, tijdens de actie op 7 mei 2013. (Foto: Jean-Michel Clajot)

Als je wilt vooruitgaan in het onderzoek, dan heb je veel ideeën nodig. Dat komt van jonge, dynamische mensen van gelijk waar in de wereld.

RONNY SWENNEN

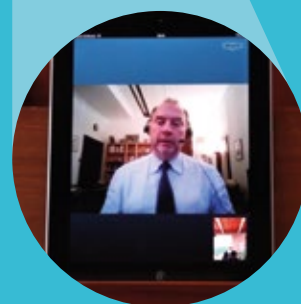
VIDEO: Heeft het nog zin om samen te werken met het Zuiden?

Jazeker! Partnerschappen met het Zuiden blijven uitermate belangrijk, zowel voor het Zuiden als voor ons. VLIR-UOS maakte een korte video over de meerwaarde van universitaire samenwerking. Bekijk de video op www.vliruos.be/overvliruos.

Marleen Temmerman (Wereldgezondheidsorganisatie), rector Paul De Knop (Vrije Universiteit Brussel), Rony Swennen (KU Leuven), Larry Pokpas (University of the Western Cape) en Peter Piot (London School of Hygiene and Tropical Medicine) leggen uit waarom we moeten blijven investeren in samenwerking.

Het is onmogelijk om alleen in Vlaanderen of België antwoorden te vinden op de grote vragen van deze tijd. Innovatie gebeurt vandaag niet alleen meer in het Westen, maar een beetje overal.

PROF. PETER PIOT

“ Kennis kent geen grenzen. Onze universiteiten en hogescholen moeten durven over de muren te kijken. Wij bieden hen de kans in de wereld te staan en de wereld bij hen binnen te brengen.

PAUL DE KNOP

“ Ik heb nu gemerkt, door te werken in de Wereldgezondheidsorganisatie, dat het model van VLIR-UOS vrij uniek is en ook door de andere landen met interesse wordt bekeken.

MARLEEN TEMMERMAN

“ Dit gaan niet over geld, maar over het unieke om deel uit te maken van een specifieke manier van peer to peer universitaire samenwerking, iets wat heel weinig donoren of landen hebben begrepen.

LARRY POKPAS

'ONZE SAMENWERKING HEEFT TRADITIE. DIE WEERSTAAT WEL TWEE JAAR ZWAAR WEER.'

Op 1 augustus 2012 nam Koen De Feyter (UA) de fakkel over van Patrick Sorgeloos (UGent) als voorzitter van het Bureau Universitaire Ontwikkelingssamenwerking. Veel tijd kreeg hij niet om zich in te werken. De toekomst van VLIR-UOS stond al meteen op het spel. Hoe ervaart een voorzitter dat? We vroegen het hem zelf.

U bent ondertussen bijna een jaar voorzitter van VLIR-UOS. Wat is u vooral bijgebleven?

Chaos. En de verloren eer van de universitaire ontwikkelingsamenwerking. Het lijkt een pluimpje in een cynisch politiek spel tussen federale en regionale overheden. Eerst is er de beslissing om 67% van het beloofde budget 2013 toe te kennen na maanden van aarzeling; daarna de onmogelijke verdeling van die 67%. Vanuit ontwikkelingsperspectief is dit volkomen zinledig. De hele operatie voelde aan als het verplaatsen van stoelen op de laatste Congoboot.

We zijn binnen VLIR-UOS een uitstekende hervorming overeengekomen van de selectieprocedures; alleen viel er vervolgens nog niets te selecteren. De nieuwe oproepen zijn immers uitgesteld omdat we geen enkele garantie hebben over toekomstige financiering.

Welke toekomst ziet u?

2013 was een verloren jaar; 2014 gaat over beperking van schade. We moeten nu herbronnen: we moeten samen een assertieve visie ontwikkelen over hoe we de volgende jaren aan de slag willen in een context van parallelle bevoegdheden van de federale overheid en van Vlaanderen. We moeten zorgen dat onze rectoren spreken en de politici luisteren. In 2015 moet

een nieuw systeem van kwalitatieve universitaire ontwikkelingsamenwerking op de rails staan.

Heeft het nog zin als Vlaamse professor of onderzoeker om samen te werken met het Zuiden?

We mogen ons niet laten doen door een overheid die tijdelijk het Zuiden kwijt is. Onze samenwerking heeft traditie, die weerstaat wel twee jaar zwaar weer. We vinden wel nieuwe wegen.

'Mijn roots liggen eigenlijk in Congo'

Professor Koen De Feyter doceert internationaal recht aan de Universiteit Antwerpen en is vader van vier kinderen. De combinatie van een drukke academische carrière en een gezin is niet altijd eenvoudig, weet hij: 'Ik reis maximum tien keer per jaar naar het buitenland. Daar is over onderhandeld.'

Wat weinigen weten is dat Koen De Feyter Congolese roots heeft: 'Ik ben verwekt in Congo. Mijn ouders woonden daar in 1955. Ik ben uiteindelijk wel in Wilrijk geboren.'

Koen De Feyter (in het midden) in Uganda,
ter voorbereiding van de landenstrategie
voor Uganda. (Foto: Herman Diels)

*“We moeten samen een assertieve
visie ontwikkelen over hoe we de volgende
jaren aan de slag willen in een context van
parallele bevoegdheden van de federale
overheid en van Vlaanderen.”*

BUDGET VLIR-UOS 2012

Hieronder vindt u een samenvatting van de begroting van VLIR-UOS voor 2012. Over de exacte besteding hebben we pas in het najaar van 2013 zicht, aangezien we de afrekeningen van de projecten pas dan ontvangen.

Zuidprogramma's	12.968.000,00	37,1%
Institutionele samenwerking en landenwerking (IUS-programma's, thematische netwerken, onderzoeksplatformen en andere nationale/internationale cross-cuttingprojecten)	9.512.000,00	27,2%
Projecten met duur van 1 tot 5 jaar (TEAM, Research Initiatives Programme, Zuidinitiatieven)	3.456.000,00	9,9%
Onderzoek in Vlaanderen	645.947,00	1,8%
Beleidsrelevant onderzoek: O*platformen	548.000,00	1,6%
Internationale Congressen (INCO)	97.947,00	0,3%
PhD-programma's	2.271.818,00	6,5%
Vlaamse Doctoraatsbeurzen (VLADOC)	1.090.788,00	3,1%
ICP PhD-beurzen voor onderzoekers uit het Zuiden	1.181.030,00	3,4%
Opleidingen in Vlaanderen voor studenten uit ontwikkelingslanden	8.204.606,00	23,5%
Internationale Cursussen (ICP) (inclusief ICP inhaalbeweging)	4.121.306,00	11,8%
Internationale Trainingsprogramma's (ITP)	359.025,00	1,0%
Korte Opleidingsinitiatieven (KOI)	345.275,00	1,0%
Programma Opleidingskosten (aan Vlaamse instellingen)	3.379.000,00	9,7%
Beurzen voor opleidingen in Vlaanderen	7.178.891,75	20,5%
Reisbeurzen voor Vlaamse studenten	500.000,00	1,4%
ICP-beurzen	5.851.683,00	16,7%
ITP-beurzen	432.596,25	1,2%
Zuid-Noord-Zuid- en SRS-beurzen	183.940,00	0,5%
KOI-beurzen	210.672,50	0,6%
Structuurkosten	3.676.762,25	10,5%
CO2-compensatie	35.000,00	0,1%
VLIR-UOS-secretariaat, Medefinanciering UOS, coördinatiekosten beurzen	3.641.762,25	10,4%
TOTAAL	34.946.025,00	100,0%

LANDEN TOP 10

Van het VLIR-UOS-budget voor landen in het Zuiden gaat in 2012 drie vierde naar tien landen. De eerste vijf landen uit het rijtje zijn samen goed voor de helft van het landenbudget. Het gaat om DR Congo, Zuid-Afrika, Ethiopië, Ecuador en Kenia. De cijfers zijn gebaseerd op de begrote bedragen voor 2012.

	Land	Budget
1	DR Congo	2.204.769
2	Zuid-Afrika	1.560.056
3	Ethiopië	1.329.917
4	Ecuador	1.062.486
5	Kenia	913.699
6	Cuba	889.550
7	Suriname	824.287
8	Mozambique	778.534
9	Vietnam	743.211
10	Peru	739.570

Top tien van de landen met de grootste investering in 2012

Foto: Johan Swinnen

PARTNERSCHAPPEN TUSSEN UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN, IN VLAANDEREN EN HET ZUIDEN, DIE INNOVATIEVE ANTWOORDEN ZOEKEN OP GLOBALE EN LOKALE UITDAGINGEN

Over VLIR-UOS

VLIR-UOS ondersteunt partnerschappen tussen universiteiten en hogescholen, in Vlaanderen en het Zuiden, die innovatieve antwoorden zoeken op globale en lokale uitdagingen.

VLIR-UOS financiert samenwerkingsprojecten tussen professoren, onderzoekers en docenten. Daarnaast geeft VLIR-UOS beurzen aan studenten en professionals in Vlaanderen en het Zuiden. Ten slotte werkt VLIR-UOS mee aan de versterking van het hoger onderwijs in het Zuiden en de internationalisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

VLIR-UOS is onderdeel van de Vlaamse Interuniversitaire Raad en ontvangt financiering van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking. Meer info: www.vliruos.be

Over het jaarverslag 2012

Bij de samenstelling van het jaarverslag trachten we tot een evenwicht te komen tussen de verschillende instellingen voor hoger onderwijs en de partnerlanden. Hebt u een interessante case die volgens u een plaats verdient in het jaarverslag 2013? Hebt u feedback over het jaarverslag? Laat het ons weten per e-mail aan hans.vandewater@vliruos.be.

Colofon

Coördinatie en eindredactie:
Hans Van de Water

Vormgeving:
Shortcut Advertising

Druk:
De Duurzame Drukker

Verantwoordelijke uitgever:
Kristien Verbruggen, VLIR-UOS,
Bolwerksquare 1a, 1050 Brussel

De digitale versie en Engelse vertaling zijn beschikbaar op www.vliruos.be

D/2013/10.960/1

